

DnB NORs etiske kapitalforvaltning – en bløff?

Av Guri Tajet

DnB NOR kapitalforvaltning vedtok i 2005 en etisk minimumsstandard for alle investeringer. Ett eneste selskap er blitt utelukket av DnB NORs fondsporteføljer på bakgrunn av disse etiske minimumsstandardene (landmineprodusenten Singapore Technologies). DnB NOR har dermed, til tross for tre kvart års påtrykk, fremdeles verstingselskaper i porteføljen som produserer sentrale komponenter til både klasebomber (Lockheed Martin) og atomvåpen (Finmeccanica). I tillegg er DnB NORs fond investert i Kerr Mc Gee som opererer i det okkuperte Vest-Sahara. Statens Pensjonsfond Utland (tidligere oljefondet) har solgt seg ut av alle disse tre selskapene, og har publisert grundige begrunnelser

Bakgrunn:

DnB NOR kapitalforvaltning vedtok i 2005 en etiske minimumsstandard for alle investeringer. DnB NOR skriver i sin bærekraftsrapport for 2005¹ (s.20) at disse minimumsstandardene kom på plass fordi de sommeren 2005 høstet kritikk i mediene for sine investeringer i Singapore Technologies (og andre selskaper, bl.a Lockheed Martin og Kerr Mc Gee, vår komm.)

“Denne hendelsen satte fart i det allerede igangsatte arbeidet med å definere nye etiske retningslinjer for DnB NOR kapitalforvaltning”.

Det samme bekreftet informasjonssjef i DnB NOR, Tore Dyr Dahl, til Norwatch den 30.06.05: *“Proessen med etisk screening av alle våre fond var allerede i gang. Det som speedet opp prosessen var oversendelsen av en svært nyttig liste² fra Framtiden i våre hender for noen uker tilbake”.*

DnB NOR ga altså allerede i juni i 2005 tydelige signaler om at fondsporteføljene deres ville bli gjennomgått, og skapte forventninger om at dette ville skje i nær framtid.

Hva består DnB NORs etiske kriterier i?

I følge bærekraftsrapporten skal alle selskaper DnB NOR investerer i, enten gjennom fondsprodukter eller direkte på vegne av kunder, vurderes i forhold til sosiale, miljømessige og etiske kriterier. Minimumskriteriene er i tråd med DnB NORs policy for samfunnsansvar og innebærer at investeringer som utgjør en uakseptabel risiko for medvirkning til uetiske handlinger, krenkelse av menneske- og arbeidstakerrettigheter, korrupsjon eller miljøødeleggelser, utelukkes. Retningslinjene bygger på følgende internasjonalt anerkjente retningslinjer og prinsipper:

- *FNs Global Compact
- *OECDs retningslinjer for internasjonale selskaper
- *Ottawa-konvensjonen³

Disse retningslinjene er inspirert av Graver-utvalgets rapport: NOU 2003: 22 “Forvaltning for fremtiden”. I rapporten, som utgjør grunnlaget for de etiske retningslinjene for Statens Pensjonsfond Utland, heter det at: *“Petroleumsfondet skal ikke foreta investeringer som utgjør en uakseptabel risiko for at fondet medvirker til uetiske handlinger”*

Hva skjer ved brudd på de etiske retningslinjene?

En internt etikkråd er ansvarlig for og fører kontroll med DnB NORs etiske forvaltning. Selskaper som bryter med de etiske kriteriene, vurderes av rådet og risikerer å bli trukket fra investeringsporteføljen. Leder for DnB NOR Kapitalforvaltning fatter endelig vedtak om eksklusjon av selskaper. I tillegg driver DnB NOR med såkalt aktivt eierskap basert på etiske kriterier. I følge bærekraftsrapporten hadde selskapet ved årsskiftet pågående dialog med elleve selskaper. Det fremgår ikke av rapporten hvilke

¹ http://www.dnbnor.com/ved_dnbnorno/01/11/arsra048.pdf

² Se liste s. 3, http://www.framtiden.no/filer/Arbeidsnotat__verstingselskaper_i_aksjefond.pdf

³ Ottawa-konvensjonen er et totalforbud mot produksjon, lagring, anvendelse og overføring av anti-personellminer. Se www.icbl.org

etiske brudd selskapene er kontaktet på bakgrunn av. Pr. 18 april 2006 er det i følge selskapets egne hjemmesider ingen av selskapene som har blitt ekskludert på bakgrunn av dialog.

Hvilke selskaper har blitt ekskludert som følge av de nye etiske retningslinjene?

DnB NOR kapitalforvaltning utelukket i juli 2005 Singapore Technologies fra investeringsporteføljen. Selskapet produserte landminer og ble vurdert å opptre i strid med Ottawa-konvensjonen. Singapore Technologies ble ekskludert av oljefondets Folkerettsråd allerede den 22. mars 2002⁴, dvs mer enn to år før oljefondet fikk etiske retningslinjer. Ettersom det eksisterer et totalforbud mot produksjon, lagring, anvendelse og overføring av antipersonell miner, dreier DnB NOR sitt uttrekk mer om å følge loven enn om etikk.

Etter dette har DnB NOR i media gitt inntrykk av at det vil komme flere uttrekk: Informasjonssjef Tore Dyr Dahl i DnB NOR sa til Vårt Land 15.11.05 at

“Arbeidet med å styrke etikken i oljefondet får også følger for dei store fondsforvaltarane som tek hand om kvarmanns sparepengar. Vi følgjer oljefondets arbeid med dei etiske retningslinjene samtidig som vi utviklar våre egne”.

I Aftenposten 10.12.05 kunne vi lese at DnB NOR nå velger å trappe opp satsingen på etikk og samfunnsansvar. Banken innfører nå etiske retningslinjer for all forvaltning, og dermed kommer fra nå av alle de 510 milliardene DnB NOR forvalter til å bli underlagt en etisk vurdering.

Eksempler på verstingselskaper DnB NOR er inne i:

Men hva skjedde så videre? DnB NOR sitt etiske råd kom på plass vel et halvår etter at Statens Pensjonsfond Utland (Oljefondet) etablerte et etisk råd. I tillegg hadde blant annet Storebrand, KLP og pensjonsselskapet Vital (som er en del av DNB NOR konsernet) allerede etiske minimumsstandarder for hele sin kapitalforvaltning. Det foreligger derfor mye tilgjengelig informasjon. Framtiden i våre hender anser derfor at det ikke burde ta lang tid å sette i gang arbeidet med å implementere de etiske retningslinjene til DnB NOR. Det ville også vært rimelig å anta at det er mulig å hente ut mye informasjon fra Oljefondet, som har et etisk grunnlag for sine retningslinjer som er svært likt det etiske grunnlaget til DnB NORs forvaltning. Oljefondet har solgt seg ut av tre kategorier selskaper: Selskaper som produserer sentrale komponenter til klasebomber, selskaper som produserer sentrale komponenter til atombomber og Kerr MC-Gee på grunn av sitt engasjement i det okkuperte Vest-Sahara (se begrunnelsen for Oljefondets uttrekk i vedlegg 1). Framtiden i våre hender sjekket derfor hvorvidt DnB NOR hadde selskaper i disse kategoriene i sin portefølje:

⁴ Se begrunnelse her: <http://odin.dep.no/fin/norsk/aktuelt/pressesenter/pressem/006071-990170/dok-bn.html>

DnB NOR kapitalforvaltning	Fondsnavn	Selskap	Markedsverdi iflg årsrapp.05	Markedsverdi iflg faktaark per 31.03.06
Klasebomber	DnB NOR Kombi Bedrift	Lockheed Martin	1 852 675	2 120 188
	DnB NOR Kombi Vekst	Lockheed Martin	12 478	295 840
	DnB NOR Global (V)	Lockheed Martin	15 855 451	9 072 431
	DnB NOR Barnefond	Lockheed Martin	27 264	788 907
	DnB NOR Globalspar (I)	Lockheed Martin	3 059 968	1873 654
	DnB NOR Globalspar (II)	Lockheed Martin	7 970 811	4 733 442
	DnB NOR USA	Lockheed Martin	572 175	372 759
Til sammen Lockheed Martin			29 350 822	19 257 221
Klasebomber	DnB NOR Global (V)	Raytheon	7 666 612	0
	DnB NOR Globalspar (I)	Raytheon	1 495 261	0
	DnB NOR Globalspar (II)	Raytheon	3 860 493	0
	DnB NOR USA	Raytheon	287 090	0
Til sammen Raytheon			13 309 456	0
Atomvåpen	DnB NOR Global Selektiv I	Finmeccanica	1 578 808	1 378 200
	DnB NOR Global Selektiv II	Finmeccanica	4 330 687	5 232 546
			5 909 495	6 610 746
Opererer i okkupert område Vest-Sahara	DnB NOR Global (V)	Kerr Mc Gee	15 688 512	17 796 034
	DnB NOR Globalspar (I)	Kerr Mc Gee	3 014 655	3 697 063
	DnB NOR Globalspar (II)	Kerr Mc Gee	7 936 542	9 336 652
	DnB NOR USA	Kerr Mc Gee	426 358	391 011
Til sammen Kerr Mc Gee			27 066 067	31 220 760
Til sammen oljefondsekskluderte selskaper:			75 635 840	57 088 727

DnB NOR har per 31.03.06 (tre kvart år etter at de fikk sin første refs for å ha uetiske selskaper i porteføljen, både selskaper som produserer sentrale komponenter til klasebomber, atombomber og Kerr Mc Gee i fondsporteføljen. Hele sju av DnB NOR sine fond er inne i selskapet Lockheed Martin som produserer sentrale komponenter i klasebomber. Totalt har aksjene en markedsverdi på ca 19 mill. kroner.

Fondene DnB NOR Global Selektiv I og II har aksjer i Finmeccanica, som produserer delkomponenter til atombomber. Fire aksjefond har Kerr Mc Gee i porteføljen til en samlet markedsverdi av 31 millioner kroner. Kerr Mc Gee var det første selskapet Oljefondet solgte seg ut av. Dette ble offentliggjort i juni 2005.

Dette funnet om at DnB Nor fremdeles har aksjer i mange grumsete selskaper blir bekreftet på deres egen hjemmeside: www.dnbnor.com. Der oppdateres listen over ekskluderte selskaper løpende, og der fremgår det (18.04.06) at det fremdeles bare er Singapore Technologies som er ekskludert fra porteføljen. **Det er altså ikke blitt ekskludert noen flere selskaper fra DnB NOR sin portefølje siden juli**

2005 med bakgrunn i etiske vurderinger. På et møte Framtiden i våre hender hadde med DnB NOR i midten av mars, ble dette også bekreftet.

Oppsummering

Staten eier 30,9 % av DnB NOR. Denne våren legges den såkalte Eierskapsmeldingen fram. Der vil det sannsynligvis bli foreslått at de samme etiske kriteriene som gjelder for Oljefondet skal gjelde for statlige selskaper. Da vil DnB NOR bli tvunget til å selge seg ut av disse kategoriene selskaper de nå er inne i. Hvorfor ikke begynne først som sist?

Leder i det etiske rådet for Statens Pensjonsfond Utland, Gro Nystuen sa i et intervju til Norwatch 06.04.06:

“Det å bli assosiert med klasevåpen er blitt et omdømmeproblem for selskaper som vil bli tatt alvorlig. Flere fondsforvaltere har tatt etter våre vurderinger og solgt seg ut av de samme selskapene. Det er storartet at både investorer og konserner oppfatter forbindelsen til klasevåpenproduksjon som negativt, og trekker seg ut”.

Belgia har forbudt klasebomber, og Stortinget vedtok i juni 2002 at regjeringen skal arbeide for et internasjonalt forbud mot klasebomber, på lik linje med forbudet mot antipersonellminer. Den rød-grønne regjeringen skrev også i Soria Moria-erklæringen at de vil arbeide aktivt for et internasjonalt forbud mot klasebomber.

Likevel velger DnB NOR altså blant annet å beholde klasebombeselskaper. Hvilke vurderinger som gjøres av DnB NOR i denne saken er det vanskelig å forstå. De har også i mediene (se sitat til Vårt Land) bekreftet at Oljefondets veivalg er en viktig inspirasjonskilde, og har i altså svært likelydende retningslinjer. Har DnB NORs etikkråd større ekspertise enn Det etiske rådet som gir Oljefondet sine tilrådinger om uttrekk?

Selskapet har også hatt tid nok til å selge seg ut av aktuelle selskaper, KLP meldte allerede i desember 05 at de ville selge seg ut av de samme selskapene som Oljefondet⁵. Etiske retningslinjer for kapitalforvaltningen handler for DnB NOR om å ikke bryte et lovforbud. Dette har etter Framtiden i våre henders syn lite med etikk å gjøre. Vi kan dermed konkludere med at DnB NOR er svært lite fremtidsrettet i sin etiske policy, og at deres etiske retningslinjer kun dreier seg om å sikre seg et anstendig omdømme. Det minner altfor mye om en ren bløff fra selskapet.

⁵ Kilde: Etiske investeringsprinsipper. Om KLP / Samfunnsansvar
[www.klp.no/Internett/klpcms.nsf/\(\\$All\)/65EF6822112827F8C1257036002FAFA6](http://www.klp.no/Internett/klpcms.nsf/($All)/65EF6822112827F8C1257036002FAFA6)

Vedlegg 1

Oljefondets uttrekk av selskaper som DnB NOR fremdeles er inne i:

Kerr-Mc Gee

Statens Pensjonsfond utland sitt etiske råd anbefalte i sin tilråding av 12. april 2005 å utelukke Kerr-McGee. Rådet bygde sin vurdering på at Kerr-McGee, ved sitt datterselskap Kerr-McGee du Maroc Ltd., har en kontrakt med det statlige marokkanske oljeselskapet ONAREP om lete- og kartleggingsvirksomhet av olje- og gassforekomster på kontinentalsokkelen utenfor Vest-Sahara. Marokko har i en årrekke, til tross for sterk fordømmelse fra FN, okkupert Vest-Sahara. Kerr-McGee legger etter rådets vurdering til rette for Marokkos mulige utnyttelse av naturressursene i området. Rådet anser slik virksomhet som et "særlig grovt brudd på grunnleggende etiske normer" blant annet fordi dette kan bidra til å legitimere Marokkos suverenitetskrav og dermed undergrave FNs fredsprosess (les mer her:

http://odin.dep.no/fin/norsk/tema/statens_pensjonsfond/p30005696/pressemeldinger/006071-070638/dok-bn.html).

Lockheed Martin

Det etiske rådet anbefaler å utelukke selskapet Lockheed Martin Corporation fra Petroleumsfondet. I begrunnelsen blir det vist til de etiske retningslinjenes punkt 4.4, første setning, der det heter:

"Rådet gir tilråding om negativ filtrering av ett eller flere selskaper på grunnlag av produksjon av våpen som ved normal anvendelse bryter med grunnleggende humanitære prinsipper."

Begrunnelsen er at selv om klasevåpen ikke er underlagt spesifikke folkerettslige restriksjoner, kan det likevel være uetisk å bruke slike våpen fordi dette kan "bryte med grunnleggende humanitære prinsipper". Begrepet grunnleggende humanitære prinsipper omfatter krigføringsprinsippene om at skadepotensialet må veies opp mot den militære nytteverdi, og at det alltid må sondres mellom militære og sivile mål. Særlig det siste prinsippet (distinksjonsprinsippet) vil kunne brytes ved bruk av klasevåpen.¹ Dette gjelder for det første under angrep, fordi sprenglegemene spres over et stort område og det er vanskelig å finsikte slik at eventuelle sivile i området ikke rammes. Videre gjelder det også etter angrep, fordi mange klaseammunisjonstyper blir liggende igjen som blindgjengere og utgjør dermed en fare for sivilbefolkningen.

Lockheed Martin Corporation produserer ifølge egen hjemmeside bl.a. ulike missiler som må kategoriseres som klasevåpen. Et av disse er MLRS M26-S. Dette er et bakke-til-bakke missil som skytes ut med feltartillerisystem av typen MLRS. M26 inneholder 644 stk. M77 DPICM klaseammunisjon/småbomber. Selskapet produserer også ulike andre varianter av denne typen våpen. Selskapet har ikke besvart henvendelsen fra Norges Bank. (les mer her:

http://odin.dep.no/fin/norsk/tema/statens_pensjonsfond/p30005696/filtrering/tilradninger/006071-110250/dok-bn.html)

Finmeccanica

De etiske retningslinjene for Statens pensjonsfond – Utland innebærer blant annet at selskaper som produserer sentrale komponenter til våpen som kan bryte med grunnleggende humanitære prinsipper, skal utelukkes fra fondet. Kjernevåpen hører til denne kategorien våpen.

BAE Systems Plc, Finmeccanica SpA og EADS inngår i joint venture selskapet MBDA. Eierstrukturen er i følge MBDAs hjemmeside: 19 37,5% BAE, 37,5% EADS, og 25% Finmeccanica. MBDA har kontrakt på å utvikle og produsere missilet ASMP-A for det franske flyvåpenet. ASMP-A beskrives som "nuclear warhead air-to-surface missile".

ASMP-A vil utrustes med et kjernefysisk stridshode som blir levert av det statlige franske CEA (Commissariat à l'Énergie Atomique). Kontrakten om leveranse av ASMP-A ble inngått i 1996 og leveransene vil være sluttført i 2008. MBDA viser komponenter av ASMP-A på sin egen hjemmeside.²² Det er ikke kjent at ASMP-A kan ha noen annen anvendelse enn å levere kjernevåpen. Rådet anser derfor at ASMP-A er en sentral komponent til kjernevåpen (Les mer:

http://odin.dep.no/fin/norsk/tema/statens_pensjonsfond/p30005696/filtrering/tilradninger/006071-110291/dok-bn.html).